

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franco.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja 60.— K, pol leta 30.— K, četrt leta 15.— K, posamezna številka po K 1.20. Za neorganizirane 80.— K, za naročnike v inozemstvu 100.— K letno.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpisne službe je plačati po 1 K za vsako peti-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 50 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 1 K 50 vin. " " " dvakrat . . . 1 " " " trikrat . . . 80 " " " za nadaljnja uvrčenja od peti-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t.j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/1

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštnine.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vabilo

XVIII. redni občni zbor

ki bo

dne 4. aprila 1921 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Frančiškanska ul. št. 6.*

DNEVNI RED:

1. Poročilo upravnega sveta o zadružnem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1920.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog ustavnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
5. Volitev nadzorstva.
6. Prememba pravil.

* Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se skliče s tem pol ure pozneje drugi občni zbor v istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki je po § 81. zadružnih pravil sklepčen ob vsakem številu asadružnikov.

Volitve zastopnikov ljudskošolskega in meščanskešolskega učiteljstva v višji šolski svet.

Na temelju uredbe o sestavi in poslovanju višjega šolskega sveta v Ljubljani so razpisane nove volitve naših zastopnikov v tej korporaciji.

Pozivljamo vse učiteljstvo, ki je organizirano v UJU poverjeništvo Ljubljana, da se točno in vestno ravna po izdanih predpisih šolskih oblasti ter tako samo pomore, da se ne izgubi noben naš glas.

Vsak volilni opravičenec voli po dva zastopnika kot člana in po dva zastopnika kot njih namestnika višjega šolskega sveta.

Naša organizacija je po zaslišanju vseh okrajnih učiteljskih društev in vpoštevajoč njih večinsko mnenje glede kandidatov in porazdelitve volilnih opravičencev določila nastopno:

Člani — članice — okrajnih učiteljskih društev: Celje, Slov. Bistrica, Maribor, Mežiška dolina, Ormož, Slovenjgradec, Savinjsko, Konjice, Sv. Lenart, Laško, Maribor (okolica), Maribor (mesto), Šaleško, Ptuj, Gornji grad, Ljutomer in Prekmurje zapišejo na glasovnice:

Člana: **Anton Guus**, šolski ravnatelj na Dolu pri Hrastniku,

Luka Jelenc, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani;

namestnika: **Anton Hren**, nadučitelj v Studencih pri Mariboru,

Dragotin Humek, ravnatelj meščanske šole v Mariboru.

Člani (članice) okrajnih učiteljskih društev: Brežice-Sevnica, Kozje, Šmarje-Rogatec, Ljubljana (mesto), Ljubljana (okolica), Krško, Kamnik, Kočevje, Crnomelj, Cerknica - Logatec, Radovljica, Kranj, Litija in Novo mesto zapišejo na glasovnice:

Člana: **Janja Miklavčičeva**, šolska voditeljica v Kranju,

Luka Jelenc, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani;

namestnika: **Martin Matko**, nadučitelj v Novem mestu,

Dragotin Humek, ravnatelj meščanske šole v Mariboru.

Ker nastopimo na volitvah disciplinirano v interesu ugleda in koristi svojega stanu in šolstva, smo uverjeni o izvolitvi svojih kandidatov. Vsi za enega, vsak za vse!

»Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu«, poverjeništvo Ljubljana, dne 28. februarja 1921.

Rudolf Dostal, strok, tajnik.

Vilbald Rus, član sosveta.

IVAN JAKŠE:

V važnem trenutku.

Postavili smo si svojo zgradbo, o kateri se nam v prejšnjih letih niti sanjalo ni. Zgradba je trdna in solidna, a popolna še ni. Gradila jo je ljubezen do močne edinstvene države in skrb za lepšo bodočnost šolstva in našega stanu.

V vsaki na novo nastali državi se ustvarja vse na novo. Vse mora biti prerojeno in prepojeno z mladim življenjem. Mladost in svežost nam mora nuditi država na vseh koncih in krajih. Mladost in

svežost mora dihati tudi iz naše zgradbe, iz UJU! Da nam bo bivanje v tej zgradbi udobno, je potrebno, da se vsa stavba lepo opremi: znotraj in zunaj. Za ta posel pa potrebuje najboljši mojster-umetnik časa in potrpljenja. Prav nič ne dvomim o tem, da se ne bi to v gotovem času izvršilo. Ampak delavcev je treba in jih bo treba, ki bodo priskočili na pomoč in pomagali graditi, da se zgradba čimprej završi. Vsi ti delavci pa morajo in bodo morali graditi iz ljubezni do domovine in šolstva. To bodo morali razumeti vsi tisti, ki danes zabavljajo iz daljave ali za plo-

tom, pa tudi oni, ki negirajo vsako pozitivno delo in nimajo najmanjšega zmisla za ustvarjanje, pač pa za razdiranje.

Ujedinjenje je napredovalo tudi pri drugih narodih počasi — primerno velikemu zgodovinskemu dogodku. Šlo pa je sigurno svojo pot. Ali hočete pri nas čudežev? Ali ne pomnite in ne pomislite, kaj se je godilo na slovanskem jugu pred in med vojno? Ali zamorete zahtevati, da bi se naenkrat zloilo vse ono, kar se ni nikdar prej poznalo, čutilo in takorekoč ljubilo v eno harmonično celoto? Tudi jugoslovanski učitelj je človek, kakor srbski seljak ali pa bosanski beg. Zato se ne bo izvršilo samo državno, ampak tudi stanovsko ujedinjenje popolnoma človeškim, razvojnim: zgodovinskim potom.

Imamo stanovsko ujedinjenje, samo popolno še ni.

Imamo pa tudi elemente, ki ne morejo dočakati, da bi bila naša stavba popolna. Eden prerokuje UJU spomladansko ofenzivo. Zakaj, ne vem. Morda raditega, ker mu je letna članarina previsoka. Drugemu je zopet žal, da je likvidirala »Zveza« in kliče grom in strelo na UJU. Zakaj, ne vem. Morda zato, ker ga ni postavilo poverjeništvo kandidatom za višji šolski svet. Znam pa, da oba ne vesta, kdo je predsednik UJU in prepričan sem, da niti ne vesta za člane poverjenišva Ljubljana.

Takih slučajev bo več med nami. Vsi pa izvirajo iz pomanjkanja pravega zmišla za organizacijo in iz prepovršne poglobitve stanovskih zadev.

Dokler se ne bomo zavedali, da tvorimo vsi skupaj veliko in nepremagljivo celoto, toliko časa bo želo razdiralno delo kolikor toliko uspehov, ki bodo na kvar celoti.

Prvič, odkar imamo UJU, ima slovensko učiteljstvo priliko pokazati svojo disciplino in edinstvo pri predstojajočih volitvah v višji šolski svet. Ta disciplina in edinstvo naših tovarišev in tovarišic se je že mnogokrat sijajno obnesla in to celo v drugih časih in drugih razmerah kot sedaj.

Očita se tuintam poverjeništvu, da je samo postavilo kandidate za višji šolski svet in ni prepustilo tega učiteljskim društvom.

Gotovo je, da morajo učiteljska društva soodločevati pri vseh važnih stvareh, ki posejajo globoko v naše stanovske zadeve, saj tvorijo ona temelj UJU.

Če bi se pa prepustilo nominiranje kandidatov posameznim učiteljskim društvom, tedaj bi imeli najmanj toliko kandidatov, kolikor imamo učiteljskih društev. Vsako društvo bi namreč iskalo kandidate v svoji okolici. Kako naj bi potem poverjeništvo izbralo iz tega kaosa prave kandidate, to si lahko vsak sam predstavlja.

Do poverjenišva pa, katero je izvolilo celokupno slovensko učiteljstvo po svojih delegatih, moramo imeti vendar toliko zaupanja, da nam bo postavilo kandidate, ki nas bodo v višjem šolskem svetu dobro zastopali, in ki bodo vselej in povsod znali braniti pravice in zahteve celokupnega organiziranega učiteljstva v tej naši najvišji pokrajinski šolski oblasti.

Sedaj se kuje v Beogradu naša usoda, od katere bo zavisna bodočnost našega stanu in sploh šolstva za dolgo dobo. V tem trenutku upira vse oči v prvi vrsti na našo organizacijo, predvsem naši politični nasprotniki, katerim bi pripravili največjo zabavo in največje veselje, ako bi se pri teh volitvah krhala naša edinstvo in disciplina.

Zadovoljiti v vsakem oziru vsakega posameznika še ni bilo nikdar mogoče in bo izključeno tudi v bodoče.

Pač pa je treba poznati železno disciplino in se ji podvreči. Delavstvo to razume in tam se bomo morali učiti vseh onih lepih lastnosti, ki morajo dičiti vsakega organiziranega človeka in naj pripada dotični ali manualnemu ali pa duševnemu proletarijatu.

Discipliniran nastop o priliki volitev v višji šolski svet mora pokazati vsej jugoslovanski javnosti popolno edinstvo in solidarnost. Izzvati mora v javnosti sodbo, ki mora povzdigniti ugled celokupnega stanu. K temu pripomoči pa je dolžnost in prav nič drugega nego dolžnost vsakega posameznika.

J. BERNOT:

Nadzorstvo meščanskih šol.

V soboto, dne 5. t. m. je zboroval celjski odsek društva uč. mešč. šol v Sloveniji. Na tem zborovanju sem predlagal resolucije, kako naj bi bilo urejeno nadzorstvo meščanskih šol. Moja izvajanja so bila sprejeta z odobravanjem, izrečena je bila obenem želja, da objavim resolucije z utemeljevanjem v »Tovarišu«.

Moja izvajanja:

Predlagajo, naj imamo za vsako skupino nadzornika in poleg teh treh še enega višjega šolskega nadzornika; torej štiri. Toliko nadzornikov ne potrebujemo. Nadzor je potreben, a če ga je preveč, lomi polet. Potrebujemo pač čisto nekaj drugega. Danes ko imamo pretežno večino učiteljstva, ki še nima preveč izkušenj na meščanski šoli, danes ko šole ustvarjamo meščansko šolo takorekoč iz nič, potrebujemo pač nujno voditelje, ki bi kot strokovnjaki vodili duševno delo v posameznih skupinah. Vodili pravim, ne nadzorovali. Kakor hitro namreč nadzorujemo, so že prisiljeni, da gledajo na vse mogoče, da ocenjujejo; hote ali ne hote postanejo žrtve pisarniškega dela. Ubit jim je čas za najvažnejšo nalogo: za vodstvo duševnega dela. Da se jih obvaruje tega, se jim mora odvzeti vse pisarniško delo ter tudi najhujšo mero: ocenjevanje. Kot takl se bodo lahko posvetili res popolnoma samo delu v svoji skupini, obvladali bodo lahko vse moderne struje v svoji panogi, seznanjali z njimi učiteljstvo, vodili splošen pregled o uspehih posameznih metod, o uporabnosti posameznih stremiljenj in struj, organizirali pisanje učnih knjig, organizirali uvedbo novih učil itd. Logično bi ne smeli biti odvisni v svojem delovanju od višjega šolskega sveta, ki je predvsem upravna oblast, ampak odgovorni bi naj bili za svoje delo le najvišji šolsko-znanstveni korporaciji v pokrajini, ki more biti edino proforsorski kolegij višje pedagoške šole. Prepričan sem, da bi tak inštruktor kot edino zastopnik moderne šolske znanosti brez vsakega uradnega sijaja prinesel v vsako šolo s svojim prihodnjim zlato solnce, ki bi ogrelo vsakega učitelja ter ga dvigalo vedno višje. Le priznajmo: črka je mrtva. In če tudi črtam vedno poročila, kakšna stremiljenja so drugod, če izvem o novih strujah, novih zahtevah — in tudi to izvedeti je tem težje, v čim manjšem kraju živim — je vse kaj drugega, če morem o tem tudi slišati iz ust strokovnjaka, in tembolj nekaj drugega, če ta strokovnjak ni moj uradni predstojnik, ki mora nekaj pove-